

Zaprimljeno: 22. 2. 2002.

PRIKAZ KNJIGE

Autor: **dr. Robert Torre**

Naslov: *Droge – dugo putovanje kroz noć*

Mjesto i godina izdanja: Zagreb, 2001.

Izdavač: Promotor zdravlja d.o.o.

Knjiga dr. Roberta Torrea »Droge – dugo putovanje kroz noć« podijeljena je u dva glavna dijela – opći i posebni dio o drogama.

Prvi, opći dio, sadrži 7 poglavlja, unutar kojih se, u mnoštvu malih tematskih cjelina, govori o pojmu ovisnosti. Autor daje povijesni prikaz razvoja zlouporabe droga kod nas, a posebno se osvrće na suvremenu situaciju.

O fenomenu ovisnosti autor govori iz profesionalnog, psihijatrijskog kuta, ali se dotiče i drugih područja koja pomažu u objašnjavanju njezina nastanka i razvoja. Govori se o utjecaju obitelji, vršnjačkih skupina, mladenaštvu itd.

Poseban odlomak posvećen je tržištu droga kod nas, u kojem se čitatelju daje prikaz strukture tržišta, te načini njegova funkcioniranja. U posljednjem odlomku prvoga dijela autor govori o povezanosti kriminala i ovisničkog ponašanja.

Drugu veliku cjelinu ove knjige čini posebni dio o drogama. Autor se bavi svim drogama koje se pojavljuju kod nas, te svakoj od njih posvećuje posebno poglavlje u kojem detaljno, iz različitih kutova, pokušava osvijetliti svaku pojedinu. Čitatelj ima priliku saznati ne samo osnovne činjenice o drogama, nego i mnoštvo drugih informacija koje govore o načinima njihove konzumacije, pribavljanja, simptomima, posljedicama itd.

Najveću pažnju autor posvećuje heroinu. Detaljno je opisan način pripravljanja i uzimanja heroína, te izgled i ponašanje osobe koja je pod utjecajem ove droge. Nadalje autor analizira heroínsku subkulturu, te razvoj heroínske ovisnosti.

Uz znakove koji ukazuju na konzumiranje heroína, autor se obraća roditeljima, savjetujući ih što da učine ukoliko otkriju da njihovo dijete uzima heroin. U posljednjem odlomku navedene su zdravstvene posljedice konzumiranja heroína.

Metadonska terapija ovisnika o heroinu slijedeća je cjelina u kojoj autor stručno objašnjava ulogu i potrebu metadonske terapije u liječenju ovisnika.

Slijedeće cjeline ove knjige odnose se na vrste i načine liječenja ovisnika, ustanove u kojima se ono provodi, te kritički osvrt na tretman ovisnika u Hrvatskoj.

Za kraj autor daje poglavlje o klubovima liječenih ovisnika – Anonimni narkomani, u kojima se čitatelja upoznaje sa načinom rada ovih klubova u svijetu, odnosno njihovim programom i načelima.

Pojedina poglavlja autor ilustrira stripom preuzetim od izdavačke kuće »Life Line« iz Manchestera, a imena likova i način izražavanja prilagođen je našem podneblju.

Ova je knjiga hvalevrijedan pokušaj da se problematika zlouporabe droga popularizira. Autor nastoji čitatelju maksimalno približiti ovisnički milje. Tome doprinose ispovijesti zagrebačkog ovisnika, koje na puno mjesta, izrečene jezikom ulice, dobro ilustriraju ovisnički životni stil.

Na samom početku autor ističe imperativ govorenja istine o drogama, o potrebi njihove demistifikacije, te naglašava da o drogama i ne treba govoriti »ako se o njima ne zna sve i ne želi reći sve«. Ističe i nepostojanje (na hrvatskom tržištu) knjige koja bi sve znanje o drogama objedinila.

Ovom knjigom autor je doprinio demistifikaciji droga i njihovog djelovanja.

On je na nesvakidašnji način, koristeći naizmjenice i stručni i pomalo pjesnički stil izražavanja, prikazao život sa i po drogama, provlačeći svoju osnovnu ideju da se o ovom problemu mora govoriti, da smo svi, bez izuzetka dužni znati istinu o njima.

Nije u potpunosti jasno kojoj je čitalačkoj publici namijenjena ova knjiga. Ona se ne može

svrstati među znanstvene radove (u njoj nema teorijsko – praktičnih postavki, jasno definiranog razloga pisanja niti zaključaka). Jedan od glavnih izvora informacija su sami ovisnici. Činjenica je da je rad s ovisnicima timski, pa smatramo da nedostaju sudovi stručnjaka drugih profila koji bi doprinijeli analitičkom pristupu u obradi ove problematike.

Povremeno knjiga postaje teško čitljiva zbog niza naslova koji u brzom slijedu idu jedan za drugim, ponekad bez logičnog reda (osobito izraženo u poglavlju o heroinu), te jezične nedorađenosti. Autor povremeno koristi termine koji u običnom govoru imaju drugačije značenje (prekopanost, razvaljivanje, razvaljenost), što može čitatelja dovesti u nedoumicu, kao i korištenje izraza »izopačen« u opisivanju duševnog stanja ovisnika.

Sve navedeno pojačava ranije spomenutu dilemu o tome kojoj je čitateljskoj publici namijenjena ova knjiga.

Ne možemo se oteti dojmu da je mnoštvo zaključaka donesenih u ovoj knjizi odraz autorova osobnog stava, a manje rezultat analize teorijsko – praktičnih radova i drugih stručnjaka na ovom području, bez obzira radi li se o domaćim ili stranim autorima.

Primjerice, ne bismo se mogli složiti sa nizom autorovih zaključaka (str.39: »Osobe koje nemaju unutarnju narkofilsku motivaciju mogu danima, tjednima, pa i mjesecima uzimati i najteže droge bez razvoja ovisnosti.«).

Osobito je interesantno poglavlje koje govori o marihuani, a koje će, vjerujemo, sa zanimanjem (i odobravanjem!) pročitati mlada čitalačka publika, osobito ona koja ima blagonaklon stav prema ovoj ilegalnoj drogi. Osobe koje se na bilo koji način bave radom s ovisnicima vjerojatno će imati drugačije mišljenje, pa mu stoga ovdje posvećujemo najveću pažnju.

Već sam naslov odlomka »Marihuana – droga milijuna«, u sebi sadrži gotovo odobravajući stav. Autor čitatelju nudi vrlo detaljne informacije o marihuani, o njezinom djelovanju, raširenosti, porijeklu, cijenama. Nije potpuno jasno koji je cilj autor želio postići u odlomcima »Uzgoj marihuane za osobne potrebe«, »Trave domaćice« – »trave roštiljke« i »Odnos cijene i kakvoće«. Pod tim naslovima, naime, čitatelj može dobiti vrlo detaljne informacije, gotovo upute, kako uzgojiti marihuanu, kada je sijati a kada žeti, kako postići najbolju kakvoću, koji su načini kupovanja, i na kraju, koliko to sve košta.

Autor ne staje na tome, nego dalje, do najsitnijih detalja, informira čitatelja kako se zapravo marihuana konzumira, kakav je osjećaj kada je osoba pod utjecajem ove droge itd.

Kada, napokon, dodu na red i loše strane konzumiranja kanabinoida, autor ne propušta naglasiti koliko su one malo izražene u odnosu na druge droge, npr. alkohol.

U istom, odobravajućem duhu, autor u više odlomaka, nastavlja iz različitih kutova govoriti o marihuani, a u odlomku u kojem raspravlja o pokretu za legalizaciju marihuane, kaže: »...pristajemo li mi kao društvo u cjelini na još jednu legalnu drogu osim cigareta i alkohola, na drogu koja unatoč činjenici da ne stvara ovisnost niti šteti, ipak ima svoje nedvojbeno psihoaktivno djelovanje.«

Pomalo nelogično, slijedi nekoliko odlomaka kojima se autor obraća roditeljima, koje savjetuje da njihovo stajalište protiv pušenja marihuane »mora biti dogmatski autoritativno«. Mladom osobi koja čita ovu knjigu sigurno ne može biti jasno zašto bi njegovi roditelji trebali imati negativan stav prema ovoj drogi, kada sam stručnjak, koji se bavi drogama, jasno govori da ova nije štetna.

Poglavlja koja slijede govore o drugim drogama koje se pojavljuju na hrvatskom crnom tržištu, gdje do izraza dolazi autorova stručna kompetentnost i osobito dobro poznavanje ličnosti ovisnika. Ovo posebno vrijedi za poglavlje o heroinu i heroinskoj ovisnosti, te za poglavlje o metadonu i metadonskoj terapiji.

Medu radovima koji obrađuju problematiku ilegalnih droga, ovo se djelo može pokazati praktičnim priručnikom osobito za roditelje. Ono će im sigurno osigurati osnovno poznavanje ovisničkog miljea i životnog stila, što može imati pozitivne učinke na području primarne prevencije. Knjiga će se, vjerujemo, osobito dojmiti onih čitatelja koji se prvi put susreću sa ovim problemom.

Neke od iznesenih postavki u ovoj knjizi mogle bi nepovoljno utjecati na one osobe koje konzumiraju bilo koje, osobito tzv. »lake droge«, dovodeći ih do uvjerenja da sve dotle dok ne uzimaju heroin zapravo i nemaju problema.

Ova će knjiga nesumnjivo naći svoje čitatelje među mladima, osobito onima iz urbanih sredina. Upravo zato smatramo važnim osvrnuti se na autorovu uvodnu rečenicu: »Nepobitna je činjenica da su droge postale sastavnim dijelom odrastanja velikoga dijela naše urbane mladeži.« Objektivnije gledanje na ovaj problem dovodi do nešto drugačijeg zaključka: droge nikako ne mogu postati sastavnim dijelom odrastanja mladeži, jer su one jedna od njegovih najvećih prepreka, i, u pohvalu mladima, ne smije se zaboraviti činjenica da mladi ljudi koji konzumiraju droge ne čine većinu, nego, upravo suprotno, manjinu koja treba pomoć cjelokupnog društva da prebrode svoje probleme.

Prikaz priredila: Luca Sabljčić